

Warszawa, 21-03-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.7216.1.2023.JRO

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości**

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich kierowane są skargi sędziów i prokuratorów na nadmierne oprocentowanie pożyczek na potrzeby mieszkaniowe, udzielanych w trybie art. 96 ustawy z 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217, dalej jako: p.u.s.p.) oraz art. 122 ustawy z 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247 ze zm.; dalej jako: p.o.p.).

Oprocentowanie pożyczek sędziowskich i prokuratorских określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i odpowiada ono wysokości średniorocznego wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, określanego corocznie w ustawie budżetowej¹. Zasady oprocentowania pożyczek pozostają niezmienione od niemal 30 lat, pomimo zmieniającej się sytuacji gospodarczej, która ma oczywisty wpływ na wskaźnik inflacji. Przy niskiej inflacji oprocentowanie pożyczek

¹ Przepis §7 ust. 3 rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lipca 2012 r. w sprawie sposobu planowania i wykorzystywania środków na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów oraz warunków przyznawania pomocy finansowej z tych środków (Dz. U. poz. 830) oraz z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie pomocy finansowej na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych prokuratorów i prokuratorów w stanie spoczynku (Dz. U. poz. 454).

sędziowskich i prokuratorskich jest preferencyjne względem oprocentowania proponowanego przez podmioty komercyjne, a przy wysokiej inflacji nie tylko traci ono na atrakcyjności, ale staje się wręcz wyższe niż oprocentowanie proponowane przez podmioty komercyjne.

Przez ostatnie 8 lat oprocentowanie pożyczek sędziowskich i prokuratorskich przechodziło dość gwałtowne wahania: w 2015 r. – 1,2%², w 2016 r. – 1,7%³, w 2017 r. – 1,3%⁴, w latach 2018-2019 r. – 2,3%⁵, w 2020 r. – 3,3%⁶, w 2021 r. – 4,3%⁷, w 2022 r. – 3,3%⁸, w 2023 r. – 9,8%⁹. A zatem od 2015 do 2023 r. oprocentowanie pożyczek sędziowskich i prokuratorskich wzrosło ośmiokrotnie i przekracza ono większość ofert oprocentowania kredytów hipotecznych na rynku komercyjnym, które przykładowo przy zobowiązaniu na poziomie 500 000 zł na 25 lat przewidują RRSO na poziomie 8,87-9,56%.

Art. 96 § 3 p.u.s.p. oraz art. 122 § 4 p.o.p. pozostawiają Ministrowi Sprawiedliwości dużą swobodę w określeniu zasad oprocentowania pożyczek na potrzeby mieszkaniowe. Jednak Minister Sprawiedliwości powinien kształtować te zasady z uwzględnieniem norm konstytucyjnych, w tym zwłaszcza zasady zaufania obywatela do państwa (art. 2 Konstytucji RP) oraz zasady prowadzenia polityki sprzyjającej zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli (art. 75 ust. 1 Konstytucji RP). Sędziowie i prokuratorzy, którzy zdecydowali się na zaciągnięcie pożyczki w trybie art. 96 p.u.s.p. oraz art. 122 p.o.p., działali w zaufaniu do prawodawcy, mając uzasadnione oczekiwanie, że warunki spłaty ich zobowiązania nie będą gorsze niż warunki obowiązujące na komercyjnym rynku kredytów hipotecznych.

Oczywiste jest, że zmienność oprocentowania pożyczek i kredytów jest naturalnym zjawiskiem występującym na rynku, co każdy dłużnik powinien brać pod uwagę zgodnie z wzorcem przeciętnego rozsądnego konsumenta obowiązującym w prawie cywilnym i unijnym. Nawet jednak najostrożniejszy konsument nie jest w stanie przewidzieć wszystkich zdarzeń, które mogą wywrzeć wpływ na wzrost jego zobowiązania w przyszłości.

Sędziowie i prokuratorzy, którzy zaciągali pożyczki w trybie art. 96 p.u.s.p. i art. 122 p.o.p. wiele lat temu, nie mogli przewidzieć ciągu nagłych i mających globalne znaczenie zdarzeń, które spowodowały gwałtowne pogorszenie sytuacji gospodarczej

² Art. 18 ustawy budżetowej na rok 2015 z 15 stycznia 2015 r. (Dz. U. poz. 153).

³ Art. 18 ustawy budżetowej na rok 2016 z 25 lutego 2016 r. (Dz. U. poz. 278).

⁴ Art. 18 ustawy budżetowej na rok 2017 z 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 108).

⁵ Art. 18 ustawy budżetowej na rok 2018 z 11 stycznia 2018 r. (Dz. U. poz. 291) i art. 18 ustawy budżetowej na rok 2019 z 16 stycznia 2019 r. (Dz. U. poz. 198).

⁶ Art. 18 ustawy budżetowej na rok 2020 z 14 lutego 2020 r. (Dz. U. poz. 571).

⁷ Art. 17 ustawy budżetowej na rok 2021 z 20 stycznia 2021 r. (Dz. U. poz. 190).

⁸ Art. 17 ustawy budżetowej na rok 2022 z 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

⁹ Art. 17 ustawy budżetowej na rok 2023 z 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 256).

(w tym wzrost inflacji): wybuchu epidemii COVID-19, działań zaradczych podjętych przez rządy państw całego świata na niespotykaną dotychczas skalę, a także agresji Rosji na Ukrainę. Co więcej, inaczej niż zwykli kredytobiorcy, sędziowie i prokuratorzy zaciągający pożyczki w trybie art. 96 p.u.s.p. i art. 122 p.o.p., nie mieli zagwarantowanego prawa do kompleksowej informacji potrzebnych dla oceny ryzyka i kosztów związanych z zawarciem umowy.

Zwykli obywatele, którzy zacięgnęli kredyty hipoteczne na rynku komercyjnym, otrzymali wsparcie od ustawodawcy w postaci możliwości skorzystania z tzw. wakacji kredytowych. Sędziowie i prokuratorzy, którzy zacięgnęli pożyczki w trybie art. 96 p.u.s.p. i art. 122 p.o.p., takiej pomocy nie otrzymali.

Mając na względzie powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z prośbą o rozważenie nowelizacji wspomnianych powyżej (w przypisie 1 niniejszego pisma) rozporządzeń z dnia 9 lipca 2012 r. oraz z dnia 24 lutego 2017 r., a w razie takiej potrzeby także art. 96 p.u.s.p. i art. 122 p.o.p. poprzez:

1) modyfikację mechanizmu obliczania wysokości oprocentowania pożyczek w sposób gwarantujący, że nie będą one mniej korzystne od warunków obowiązujących na rynku kredytów hipotecznych;

2) ustanowienie dla sędziów i prokuratorów, którzy już zacięgnęli pożyczki, przejściowego reżimu prawnego łagodzącego skutki nadmiernego wzrostu rat wynikłego z hiperinflacji.

Z poważaniem,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/